
JOHAN BÉLA ORSZÁGOS EPIDEMIOLOGIAI KÖZPONT

Epinfo

A per os róka- vakcináció és a humán veszettség megelőzése	545
II. Országos Egészségstatisztikai Fórum	550
Tájékoztatás szakmai rendezvényről	552
Fertőző betegségek adatai	552

Epidemiológiai Információs Hetilap

HAZAI INFORMÁCIÓ

A PER OS RÓKA-VAKcináció ÉS A HUMÁN VESZETTSÉG MEGELŐZÉSE

Magyarországon az ország teljes területe 1974 óta fertőzött a **Rabies silvatica**-val. Ebben az időben az összes veszett állat 95%-a vadon élő – döntő többségében róka – volt. A fertőzöttség fokozatosan átterjedt a háziállatokra, így jelenleg csupán mintegy 75% a rókák aránya a veszett állatok között.

1974 után a veszettség-fertőzésnek kitett személyek mintegy harmadát róka-kontaktus veszélyeztette. Jelenleg csupán egytized alatti ez az arány, míg a kilencetizedet háziállat kontaktus adja. Első helyen szerepel a kutya, ezt követi a macska, végül a szarvasmarha és a róka-kontaktus kb. egyenlő arányban, mint veszettség-gyanús expozíció (**1. táblázat**).

A fertőzést okozó állatok közül egyre kevesebb a laboratóriumi vizsgálattal igazoltan veszett, míg a nem megfigyelhető, ismeretlen, kóbor állatok okozta sérülések miatt egyre több személyt részesítenek veszettség elleni védőoltásban (**2. táblázat**). A kontaktus jellege szerint a benyálazás a döntő, ez az esetek 75-80%-ában fordul elő (**3. táblázat**).

Az emberi veszettség-fertőzés megelőzésében a fertőző ágens hordozó állat, tehát döntően a róka veszettség megbetegedésének megelőzése révén érhetünk el eredményeket. Az elmúlt két évtizedben a külföldi tapasztalatok alapján a rókák per os vakcinálása mutatkozott igen sikeresnek, így Magyarországon is – 1992-ben először az osztrák határ mentén, majd egyre nagyobb területre terjedően – megindult a róka-vakcinációs program.

1. táblázat

Az oltottak megoszlása az expozíciót okozó állatok faja szerint (%)

Állatok megnevezése	Év		
	1975-82	1983-87	1995-98
Háziállatok			
kutya	41,0	41,0	52,9
macska	18,6	20,8	26,3
szarvasmarha	3,7	8,9	7,5
ló	0,4	0,02	0,4
sertés	0,4	0,3	0,2
birka	-	0,18	0,1
Együtt	64,1	71,2	87,4
Vadon élő állatok			
róka	31,1	22,2	7,6
őz, szarvas	1,5	3,8	1,6
Együtt	32,6	26,0	9,2
Egyéb, vagy ismeretlen	3,3	2,8	3,4
Összesen	100,0	100,0	100,0

2. táblázat

Az oltott személyek számának százalékos megoszlása az állati rabies kategóriák szerint (%)

Kategória	Év		
	1995	1996	1997
A	23,4	24,7	18,0
B	4,1	3,5	2,0
C	58,7	60,8	66,8
D	10,1	8,6	9,1
Nincs adat	3,7	2,4	4,1
Összesen	100,0	100,0	100,0

A = laboratóriumi vizsgálattal igazoltan veszett

B = klinikai vizsgálattal igazoltan veszett

C = nem megfigyelhető

D = 14 napig egészséges

3. táblázat

Laboratóriumi vizsgálattal igazoltan veszett állatok okozta expozíció miatt oltott személyek számának megoszlása az expozíció típusa szerint

Kategória	Év		
	1995	1996	1997
Harapás	16,3	15,6	12,1
Benyálazás	77,7	80,0	77,1
Közvetett kontaktus	1,8	4,2	7,6
Nincs kontaktus	2,9	-	2,1
Nincs adat	1,3	0,2	1,1
Összesen	100,0	100,0	100,0

A program a Dunántúl teljes területére kiterjedően 1997-től a 2000. évig tartott, 2001-ben áttértek a Duna-Tisza-közi és egyes északi vidékekre. Sajnos takarékosági megfontolásból a Dunántúl teljes területén nem folytatódott a program, csak egyes góccokban.

Az adatokból jól látható, hogy míg a róka-vakcinációs program első éveiben a veszett állatoknak több mint fele a Dunántúlról adódott, ez az arány 2000-re 1,0%-ra csökkent. Természetesen a veszett állatok abszolút számában is észlelhető az intenzív csökkenés (4. táblázat).

4. táblázat

A róka-vakcináció hatása a veszett állatok területi megoszlásának és számának alakulására (%)

Terület	Év							
	1995	1996	1997*	1998	1999	2000	2001	2002**
Dunántúl	55,3	51,1	29,7	8,6	8,8	1,0	2,9	18,9
"Főváros"	7,2	10,7	8,5	14,3	12,7	16,3	21,5	9,5
Alföld	37,5	38,2	61,8	77,1	78,5	82,7	75,6	71,6
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A veszett állatok száma	1 216	1 377	589	560	409	521	315	74

*1997 óta az egész Dunántúlra kiterjed a per os róka-vakcinációs program

**2002. I-VII. hó

Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a csak góccokban folytatott vakcináció a veszett állatok arányának kismértékű emelkedését eredményezte a Dunántúlon (2001-ben 2,9%, 2002-ben 18,9%, a 2000. évi 1,0%-hoz képest). Ez az emelkedés nem csupán az arányokban, hanem az abszolút számokban is megmutatkozik (**5. táblázat**).

A "Főváros" megjelölés a Duna két partján elterülő Budapest és Pest megye területét jelzi, így itt jól látszik a Dunától keletre eső területek programban való részvételének, illetve a program megvalósításának hatása.

5. táblázat

Veszett állatok száma és megoszlása területenként (%)

Terület	Év	
	2000	2002. I-VII. hó
Dunántúl	5 (1,0 %)	14 (18,9 %)
"Főváros"	85 (16,3 %)	7 (9,5 %)
Alföld	431 (82,7 %)	53 (71,6 %)
Összesen	521 (100,0 %)	74 (100,0 %)

A róka-vakcinációs programnak a lyssa-fertőzésre gyanús sérülés megítélésére és az oltóanyag igénylésre gyakorolt hatását mutatja be a **6. táblázat**. Az adatokból látható, hogy – ha nem is drámai mértékű, de – egyértelmű csökkenés következett be. 1995-ben (amikor kétségtelenül kiugróan magas volt a védőoltásban részesítettek száma az 1994. év végén bekövetkezett és igen nagy publicitást kapott két humán lyssa-eset miatt) a havi átlag 791 főről (az idei év első hét hónapját számítva) majdnem a felére (421) esett a havonta oltottak száma.

Az 1988 előtti időszakban – amikor még a súlyos oltási szövődményt mérlegelve a Hemt-féle birkaagyból készült vakcinát alkalmazták – sokkal rosszabb rabies epizootia helyzet idején évente maximum 3000 személyt oltottak, ehhez képest a napjainkban évente oltott 5700-6000 személy soknak mondható.

6. táblázat

A róka-vakcináció hatása a veszettség elleni védőoltásban részesültek területi megoszlására és számára

Terület (%)	Év							
	1995	1996	1997*	1998	1999	2000	2001	2002**
Dunántúl	33,0	31,0	27,0	24,0	25,0	21,0	19,0	22,0
Főváros	24,0	26,0	30,0	28,0	29,0	31,0	30,0	33,0
Alföld	43,0	43,0	43,0	48,0	46,0	48,0	51,0	45,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Személyek száma összesen (akiknek oltóanyagot igényeltek)	9 488	8 751	7 440	7 467	6 917	6 009	5 771	2 946
Személyek száma havonta [átlag] (akiknek oltóanyagot igényeltek)	791	729	620	622	576	501	481	421

*1997 óta az egész Dunántúlra kiterjed a per os róka-vakcinációs program

**2002. I-VII. hó

A tájékoztatást adta: dr. Lontai Imre főosztályvezető

OEK Immunbiológiai készítmények minőségellenőrző főosztály

Szerkesztőségi megjegyzés. *Az oltandók indokolatlanul magas számát a megváltozott – egyértelműen kedvezőbbre fordult – epizootia figyelembe vételével csökkenteni kell.*

Az esetek megítélésénél fokozottan ajánlott figyelembe venni, hogy az expozíciót okozó állat környezetében – tehát az esemény helyén és az azt körülvevő 30-40 km-es körzetben – mikor észleltek utoljára veszett állatot.

A harapásos sérülések esetében mindaddig igen nehéz lesz bizonyos esetekben eltekinteni a veszettség elleni oltási sorozattól, míg az adott terület a nemzetközi ajánlások szerint "veszettség mentes" kategóriába nem kerül (ez 3 évig tartó nulla számú veszettség eset után következik be), de a "benyálazás" kontaktus esetében – egyébként a legmagasabb számban innen kerülnek ki a humán oltások –, az esemény fertőzés-gyanús volta már eleve kérdéses, így az eddigiéknél határozottabban kell figyelembe venni az epizootia adatait.

BESZÁMOLÓ A II. ORSZÁGOS EGÉSZSÉGSTATISZTIKAI FÓRUMRÓL

2002. október 29-30-án megrendezésre került a II. Országos Egészségstatisztikai Fórum, amit a "Johan Béla" Országos Epidemiológiai Központ Egészségmonitorozás és nemfertőző betegségek epidemiológiai osztálya valamint a Központi Statisztikai Hivatal közösen szervezett.

A Fórum első napja az ÁNTSZ megyei és városi intézeteiben létrejött Egészségmonitorozási Hálózat (EMH) szakmai napjaként került meghirdetésre, de az EMH tagjain kívül számos egyéb érdeklődő is részt vett az előadásokon.

Az országos tisztifőorvos bevezetőjében megfogalmazta, hogy az Országos Epidemiológiai Központ újonnan alapított osztálya, valamint az Egészségmonitorozási Hálózat feladata a már Fodor József által kiemelkedően fontosnak tartott hazai egészségstatisztika hiányosságainak pótlása.

Az EMH fejlesztését irányító szakemberek először ismertették a megbízható adatok gyűjtését és hasznosítását elősegítő szervezet felépítését és rövid-, illetve középtávú programjait. Ezt követően a megyei intézetek tapasztalt munkatársaiból alakított 5 munkacsoport munkatervének vitájára és elfogadására került sor. A hozzászólásokban, többek között, az Országos Közegészségügyi Központ vezetői felajánlották, hogy intézményeik együttműködnek az EMH munkaprogramjában szereplő egységes éves egészségjelentés bevezetése, valamint a – WHO adatbemutató-programján (Health for all) alapuló – Magyar Egészségadattár megfelelő frissítése érdekében.

A szünet után az EMH munkatársai továbbképző előadásokat hallgattak meg az epidemiológia történetéről és az adatkezelésről. Ezt követően a Magyar Egészségadattár 2002-es kiadásának ismertetése, illetve használatát bemutató továbbképző előadása zárta az első napot.

A második nap délelőtti szekciója az egészségmonitorozás hazai problémáinak feltárására irányult. Az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium közigazgatási államtitkárának bevezetője az egészségstatisztikai tevékenység fontosságát taglalta, és kiemelte ennek jelentőségét a közelgő EU-csatlakozás szempontjából.

A következő két előadás az egészséggel kapcsolatos információ előállításának és az egyén, a közösségek és az ellátók általi hasznosításának közeljövőben várható fejlődését ismertette. Az előadók kitértek a hazai fejlődés feltételeire, beleértve a kialakítandó átfogó kommunikációs és informatikai kapcsolatok rendszerét.

Ezután a hazai egészségstatisztikai intézmények képviselői következtek.

A KSH képviselője az intézmény – a statisztikai törvényben előírt – harmonizációban betöltött vezető szerepéről beszélt. Ugyancsak kiemelte a csatlakozás miatt az országra váró egészségmonitorozási kötelezettségeket, továbbá az OSAP átalakításának szükségességét.

Az ÁNTSZ képviselője az országos szervezet törvényben előírt feladatait és azon sajátosságait emelte ki, melyek e szervezetet egyedülállóan alkalmassá teszik az egészségmonitorozás egyik főszerepére.

Az OEP vezetője az intézménynél gyűjtött adatok használhatóságáról beszélt, és hangsúlyozta, hogy a finanszírozás során keletkező adatok megbízhatósága kérdéses, és azok más értékelési szempontból csak nagyon óvatosan interpretálhatók.

A Medinfo képviselői egyrészt az egészségügyi informatika tervezett fejlesztéséről, másrészt a finanszírozási célból gyűjtött ellátási adatok megbízhatóságának szükséges ellenőrzéséről beszéltek.

A GYÓGYINFOK vezetője részletesen ismertette az intézménynél folyó adatgyűjtést, és kitért az azzal kapcsolatos validálási kísérletekre.

Az előadásokat követő vitában egyetértés alakult ki abban, hogy az adatok megbízhatóságának ellenőrzését azok forrásánál célszerű elvégezni, és erre a feladatra kétségkívül az ÁNTSZ Egészségmonitorozási Hálózata a legalkalmasabb. Nyilvánvalóvá vált az is, hogy a hazai egészségmonitorozás jelentős átalakításokat igényel és ebben az intézmények összehangolt cselekvésére van szükség.

A délutáni előadások során a hallgatók segítséget kaphattak a 2000-ben végzett Országos Lakossági Egészségfelmérés (OLEF2000) közelmúltban megjelent Kutatási jelentésének értelmezéséhez, betekintést nyerhettek a lakossági gyógyszerfogyasztás trendjeibe (az OLEF2000 alapján), részesei lehettek egy statisztikai módszertani vitának a lakossági felmérések mintavételével kapcsolatosan, illetve részt vehettek az egészségmonitorozással kapcsolatos angol kifejezések magyar változataival kapcsolatos megbeszélésen.

Az elhangzott előadások megtekinthetők és letölthetők az OEK honlapjáról (www.antsz.hu/oek) az "Egészségmonitorozás" menüpont alatt.

A tájékoztatást adta: dr. Vitrai József osztályvezető
OEK Egészségmonitorozás és nemfertőző betegségek
epidemiológiai osztálya

TÁJÉKOZTATÁS SZAKMAI RENDEZVÉNYRŐL

**AZ EPIDEMIOLOGUSOK ORSZÁGOS MUNKAÉRTEKEZLETE
2002. DECEMBER 9-ÉN (HÉTFŐ) 10 ÓRAKOR KERÜL MEGRENDEZÉSRE.**

Az értekezlet helye: OKK "Fodor terem" (Budapest, IX., Nagyvárad tér 2.)

PROGRAM

Előadások:

- 1. Európa mentes a poliomyelitis-től**
Előadó: prof. dr. Dömök István
- 2. A védőoltási politika aktuális nemzetközi és hazai kérdései**
Előadó: dr. Vass Ádám
- 3. A 2002. évi kiemelt munkatervi feladat értékelése**
Előadó: dr. Molnár Zsuzsanna
- 4. A tetvességi helyzet romlása – aktuális feladatok**
Előadó: dr. Szlobodnyik Judit
- 5. A sterilizálásra kerülő műtéti műszerek vérszennyezettségének meghatározása**
Előadó: dr. Milassin Márta
- 6. A vérrel és testvázalékkal terjedő nosocomialis fertőzésekről szóló módszertani levél ismertetése**
Előadó: dr. Böröcz Karolina

TÁJÉKOZTATÓ az Epidemiológiai Felügyeleti Rendszer és Kiszolgáló Információs Rendszer fejlesztésének keretében várható feladatokról.

Résztevők: dr. Melles Márta és a surveillance-ok vezetői.

A HAZAI JÁRVÁNYÜGYI HELYZET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A **2002. november 18-24.** közötti időszakban bejelentett fertőző megbetegedések alapján az ország járványügyi helyzete az alábbiakban foglalható össze:

Az **enterális fertőző megbetegedések** számában – a salmonellosis kivételével – az előző hetihez képest mérsékelt emelkedés tapasztalható.

A **salmonellosis** és a **dysenteria** járványügyi helyzete kedvezőbben alakult, mint az 1996-2000. évek azonos hetében. A **campylobacteriosis** bejelentések száma az előző hetit és az előző év azonos hetében regisztráltakat is 12%-kal meghaladta.

Harmadával emelkedett az **enteritis infectiosa** esetek száma a 46. hetihez viszonyítva, és kétharmadával több esetet regisztráltak mint a 2001. év 47. hetében.

Sopronban (Győr-Moson-Sopron megye), egy nyugdíjas otthonban (46 gondozott, 26 dolgozó) november 23-án, robbanásszerű kezdettel **17 gondozott** betegedett meg jellemzően enyhe lefolyású, lázmentes enteritis tüneteivel. A betegek székletének valamint az ételmintáknak a bakteriológiai vizsgálata negatív eredménnyel zárult, a virológiai vizsgálatok megkezdődtek.

A **virális hepatitis** előfordulása nem tért el lényegesen az előző hetekben észlelttől, a héten ill. az év eleje óta nyilvántartott esetek száma csak a fele volt az 1996-2002. évek azonos időszakában regisztráltak. A megbetegedések felét ezen a héten is Borsod-Abaúj-Zemplén megyében diagnosztizálták.

A **légúti terjedésű fertőző betegségek** csoportjában az előző hetinél közel ötödével több **scarlatina** megbetegedést regisztráltak, mérsékelten többet, mint az előző év azonos hetében. Nem változott lényegesen a **varicella** bejelentések száma a 46. hetihez viszonyítva, de a betegség előfordulása kétharmadával volt gyakoribb, mint a 2001. év 47. hetében. Az esetek közel 30%-a Pest és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében fordult elő. **Morbillit** és **pertussis**-t nem jelentettek, a **rubeola** és a **mumpsz** járványügyi helyzete igen kedvező volt.

Az **idegrendszeri fertőző betegségek** közül több **gennyes meningitis** esetet jelentettek, mint az előző héten. Két megbetegedést a **N.meningitidis** okozott, a további esetekben a kórokozó azonosítása még nem járt eredménnyel. A 46. hetinél kevesebb **serosus meningitis** és **encephalitis infectiosa** fordult elő.

Második hete nem változott lényegesen a **Lyme-kór** bejelentések száma a korábbi hetekhez képest, a 11 közül hét megbetegedés Nógrád ill. Zala megyében fordult elő. A héten három **tularemia** megbetegedés került a nyilvántartásba, ezzel az év eleje óta regisztrált esetszám 81-re emelkedett, ami közel 60%-kal több mint az előző év azonos időszakában.

EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ÉS
CSALÁDÜGYI MINISZTERIUM
Eng.sz.: 87104/1975

MINISTRY OF HEALTH,
SOCIAL AND FAMILY AFFAIRS
OF THE HUNGARIAN REPUBLIC

Bejelentett fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Notified cases of communicable diseases in Hungary (+)

47/2002.sz.heti jelentés (weekly report)

(2002.11.18 – 2002.11.24.)

Betegség Disease	a 47. héten (week)			az 1 – 47. héten (week)		
	2002.11.18- 2002.11.24.	2001.11.19- 2001.11.25.	Medián 1996- 2000	2002.	2001.	Medián 1996- 2000
Typhus abdominalis	-	1	-	1	2	1
Paratyphus	-	-	-	-	-	-
Salmonellosis	106	158	272	6876	7038	16813
Dysentheria	10	11	15	369	342	798
Dyspepsia coli	3	1	2	64	88	167
Egyéb E.coli enteritis	-	1	•	52	75	•
Campylobacteriosis	134	120	•	5546	5684	•
Yersiniosis	3	2	•	82	85	•
Enteritis infectiosa	978	586	•	36704	32154	•
Hepatitis infectiosa	22	32	44	880	788	1761
AIDS	-	2	-	22	18	31
Poliomyelitis	-	-	-	-	-	-
Acut flaccid paralysis	1	1	•	20	11	•
Diphtheria	-	-	-	-	-	-
Pertussis	-	-	-	9	1	1
Scarlatina	64	59	157	2265	3053	4447
Morbilli	-	-	-	1	28	24
Rubeola	1	2	2	68	87	147
Parotitis epidemica	3	6	9	162	243	271
Varicella	768	463	•	31186	34639	•
Mononucleosis inf.	29	36	21	1299	1201	1158
Legionellosis	4	1	•	49	61	•
Meningitis purulenta	7	4	•	197	238	•
Meningitis serosa	2	3	1	112	174	118
Encephalitis infectiosa	1	1	1	106	107	135
Creutzfeldt-J.-betegség ^Δ	-	-	•	14	16	•
Lyme-kór	11	8	•	1112	1155	•
Listeriosis	-	-	•	4	4	•
Brucellosis	-	-	-	-	3	1
Leptospirosis	1	2	2	34	67	34
Tularemia	3	2	2	81	51	109
Tetanus	-	-	-	5	8	12
Vírusos haemorrh. láz	-	-	•	3	6	•
Malaria*	-	-	-	13	18	14
Toxoplasmosis	6	6	7	204	166	263

(+) előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

(*) importált esetek (imported cases)

(^Δ) 2001. június 1-től jelentendő (notifiable since 01.06.2001)

(•) nincs adat (no data available)

A statisztika készítés ideje: 2002.10.29

A „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ (OEK) kiadványa.

A kiadványban szereplő közlemények szakmai egyeztetést követően jelennek meg, ennek megfelelően az országos jellegű összeállítások, illetve a szerkesztőségi megjegyzésben foglaltak az Országos Epidemiológiai Központ és az országos tisztifőorvos szakmai véleményét és javasolt gyakorlatát tartalmazzák.

A kiadványt a „Johan Béla” Országos Közegészségügyi Intézet és a **Centers for Disease Control and Prevention (CDC)** a Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat által biztosított együttműködés révén fejlesztették ki.

Az **Epinfo** minden héten pénteken kerül postázásra és az Internetre.

Internet cím: www.antsz.hu/oek

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételekkel, közlési szándékkal szíveskedjék az **Epinfo** főszerkesztőjéhez fordulni:

„Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ

1966 Budapest, Pf. 64. Telefon: 476-1153, 476-1194

Telefax: 476-1223

E-mail: epiujsag.oek@antsz.gov.hu

A heti kiadványban szereplő anyagok szabadon másolhatók és felhasználhatók, azonban a kiadvány forrásként való használatánál arra hivatkozni kell.

Megbízott országos tisztifőorvos:

Prof. dr. Ungváry György

Epinfo szerkesztősége

Alapító főszerkesztő:

Dr. Straub Ilona

Főszerkesztő: Dr. Melles Márta

Szerkesztők:

Dr. Csohán Ágnes

Dr. Krisztalovics Katalin

Dr. Böröcz Karolina

Technikai szerkesztők:

Lendvai Gyuláné

Kissné Sponga Zsuzsanna

Nyomda vezetője:

Vizinger Ferenc

ISSN 1419-757X